

Prekleti naglavni grehi,
prekleta žleht navada,
kir meni v peklenški kehi
tulkaj martr naklada:
Al vejstni čerov deréči
me nerveč martra nu peče,
kir sem jest Boga zgubov.

Večnu sem jest Boga zgubov,
na bom vživov milosti,
dušo nu telo pogubov
po moje namarnosti:
Doklèr se nisem spokorov,
bom v peklenkim ognu gorov,
nerveči martre trpov.

Vendèr martre bi enkrat zašle,
kir bi večnost na bila,
ta nerveči martra pak je,
k nihdar na bo meníla:
O večnost, sila prestrašna,
kir nihdar ni martre prazna,
večnost, nerveči martra.

Prekleti tedej tovarši
zapelávi hudiči,
moje starši inu mlajši,
krivi moje dušici:
Prekleta duša nu telu,
kir bo večnu vkop gorelu,
prekletu vse z mano vred.»

Zdej ste slišali strašni glas
te frdamane duše,
koku kovne na večni čas,
zabston klagvánje spuša:
Zavóla svoje pregrehe
je peršla v peklenške kehe,
ven je ni pomagat več.

De bi zanjo vsi mašniki
mašváli nu molili,
tudi de bi vsi svetniki
zanjo Boga prosili:
Vender be pravica večna
nihdar te duše nasrečne
ven s pekla na spustila.

Toku bodi človik moder,
doklèr se na svetu živ,
de na prideš v pekov noter,
na bodi ničéser kriv;
če se kriv, delej pokuro,
dokler imaš čas nu uro
božjo milost zadobit.

JERNEJ BASAR

Nauk gospodarjem, nauk njih služabnikom (Odlomki)

...Kadar gospodar eniga posla gori uzame, al' pak kadar nejme druge delauce, kasce, mlatiče, zidarje, cimprmane etc, tok' sturi žnjimi to zaveso: *Jest dam, deb' ti delal, jest delam, deb' ti dal*. S tim se zaveže gospodar h plačilo, hlapec pak, dekla inu drugi najemniki k delo; če eden al' ta drugi to suojo doužnost ne dopouni, dopernese en greh, kateri je tatvini podoben. O hlapci inu dekla, o najemniki, vi uselej Boga režalite, kadar vaše delo lenu, zaspanu inu nepridnu opravite. En škof u Polski deželi je imel u suoji hiši eniga norčika, kateri sicer ni družiga delal, koker pil inu jedil, inu vender je prišal k škofu tàr je otel plačilo imeti. Škof ga je uprašal, po kaj za eni viži on oče plačan biti? Je odgovoril: »Jest sim use sturil, koker ti drugi za plačilu najeti služabniki. Sim pil no jedil, koker oni, sim postopal, sim ležal, koker oni. Zatorej raunu koker oni malu al' skoraj neč družiga na delajo inu

vendèr plačilo prejmejo, toku tudi jest očem plačilo imeti.« Po svoji neumnosti je ta norc otel en tat biti, koker ti drugi. Dokler tatvina je — *Rei alienae occulta ablatio rationabiliter invito Domino* — kadar eden eno reč skrivaje uzame čez, pametnu premišleno, nevoljo tiga gospodarja. Aku lih en malu uredni hlapec al' najemnik očitnu lon potegne, pèr tim vendèr je rejs, da je po tatinsku obračal u tim, kir je tisti čas, kateriga bè bil doužan k gospodnimu delo obrniti, napridnu po lenobi inu nagudnosti zapravit. Toku po tatinsku sturi tisti pastir, kadar u tim, kir u senci leži inu spi, vouk od čede ouco popade. En tat, ena tatica je tisti hlapec inu dekla, kadar se skuz' nje namarnost gospodarju škoda pèrgodi. Tatjè so tisti najemni delauci, kateri priča gospodarja delajo, kadar pak na vidi, postopajo, se pogovarjajo inu okuli sebe gledajo. ... Zvest jezik, zueste roke morejo posli imeti. Hlapci inu dekle bè mogli biti raunu koker guni maliki, katere popisuje David rekoč: »*Oculos habent et non videbunt, aures habent et non audient, os habent et non loquentur*. Imajo oči inu ne vidijo, imajo ušesa inu ne slišijo, imajo usta inu ne govorè.« To je: kar doma vidjo al' slišjo, nemajo pred unanjemi resglasiti. Velik greh je, čez čast inu poštenje svojga bližniga opraulive besede govoriti, še veči greh, govoriti čez domače, dokler se jim bel veruje, koker takim, kateri so ti prvi pričo slišali inu vidili, kar se je doma pregrešniga al' hudobniga zgodilo ...

... Raunu koker sem zložil trojno doužnost teh poslov, tok' tudi tri nauke tebi dam, aku imaš služabnike u tuoje oblasti. Prvič, imej žnjimi potrpljenje, dokler tuoji hlapci inu dekle so človeki, koker si ti, ... po naturi so tuoji bratje inu sestre. Zatorej nikar jih tok' zlu k delo ne ženi, deb ne imeli časa ne jejsti ne spati ... Na bodi enak faraono, kateri je te ... Izraelitarje u enomer pèrganjal: »*Ite ad onera vestra (Ex od. 5)*. Pojdite tje na vašo službo.« Le delat, le kopat, le nosit, le vozit, le tešku vzdigvat etc. — »*Ite ad onera vestra*.« so djali inu ukazovali faraonovi valpote. — »O farao.« so djali Izraelitarji, »noč se pèrbližuje inu se je začelu mračiti, pojdemo počivati.« — »Na perpuštim.« je odgovoril farao. »*Ite ad onera vestra*. Še je prezgodaj, delajte naprej, nosite butare.« ... Toku še ob sedanjim času pèrganjajo nikateri gospodarji svoje posle, de nemajo časa ne ponoči ne podnevi ne ob nedeli ne ob prazniki, deb' se odahnili ... O verni gospodar, na bodi enak faraonu ... Jest tudi pruti tebi toku pravim: potrpežlivu rovnej s tvojimi podložni, pèrganjaj jih k delo, kar je prov, dej jim zraven čas, pèrpusti jih h počitku ...

U timu drugimu nauku sem pèrporočil tvojim poslam zvest jezik inu zveste rokè, de nemajo rezglasit, kar doma slišjo inu vidjo. H timu se zastopi, de tudi ti gospodar nemaš priča hlapcov inu dekel nič kriviga govoriti al' sturiti. Je ja velika neumnost, očitnu inu glasnu doma govoriti pred usemi domačimi, kar očèš skrivnu inu zakritu imeti. Dalej ti ne moreš moučati inu se huduješ, de ti drugi ne movče. ... Ne govori pred tuoyo ženò, kar očèš skriunu imeti. Še bel moreš movčati pred drugimi domači ...

Ni sreče, kjer je prepiranje med domačimi

(Odlomki)

Ker mej domačmi ni bratovske lubezni, ker u eni hiši ni prave zastopnosti, temuč samavolnost inu vednu prepiranje, ondi tudi ni sreče, ni žegna božjiga, ampak je use zmešano inu use križim gre. *Ubi zelus et contentio, ibi inconstantia et omne opus pravum*. (Jac 5.) Kjer je nid inu prepiranje, ondi